

Халқ сўзи

Ўзбекистон –
келажаги
буюк
давлат

2021 йил – Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

WWW.XS.UZ

E-mail: Info@xs.uz

2021 йил 18 декабрь, № 270 (8050)

Шанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодни
телефонингиз орқали сканер қилинг.

АЛОҲИДА СТРАТЕГИК ШЕРИКЛИК МУНОСАБАТЛАРИНИ ЯНАДА ЮҚОРИ ДАРАЖАГА ОЛИБ ЧИҚИШ УЧУН МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОР ЯРАТИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев давлат ташрифи билан Корея Республикасида бўлиб турибди.

Ташрифнинг асосий тадбирлари 17 декабрь куни ўтказилди.

Корея Республикаси Президентининг Сеул шаҳридаги “Чонг Ва Да” қароргоҳида Ўзбекистон Республикаси Президентини расмий кутиб олиш маросими бўлди. Олий мартабали меҳмон ва унинг рафиқаси шарафига фахрий қоровул саф тортди. Икки мамлакат давлат мадҳиялари янгради. Тантанали маросимда Тонгги софлик мамлакатининг қадимий тарихи ва ёрқин замонавийлиги ўз аксини топди.

Сўнг давлат раҳбарлари икки мамлакат расмий делегациялари иштирокида музокара ўтказдилар. Корея Республикаси Президенти олий мартабали меҳмонни кутлар экан, Сеул Тошкент билан ҳамкорликни барча йўналишларда янада ривожлантиришга катта аҳамият қаратаётганини таъкидлади.

— Хурматли Шавкат Мирзиёев жанобларини, менинг қадрли биродаримни кутлайман. Сеулга хуш келибсиз. Шу йил январь ойидаги учрашувимизни яхши эслайман. Ўша мулоқотимиз жорий йилдаги биринчи олий даражадаги учрашувим бўлди. Бугун эса Сиз билан йил якунида юзма-юз кўришиб турибмиз. Менинг дипломатик тадбирларим айнан Сиз билан бошланиб, якунига етаётганидан, айниқса, мамнунман. Корея ва Ўзбекистон алоҳида стратегик шериклик муносабатлари билан боғланган ҳамкорлардир. Биргаликдаги сайёҳаракатлар билан кишлоқ хўжалиги ўсқуналари ва электр техникаси ишлаб чиқариш, энерготехника тармоғи ва энергетика, саноат корхоналарини барпо этиш каби соҳаларда турли лойиҳалар амалга оширилмоқда. Сизнинг ташрифингиз доирасида қатор муҳим ҳужжатларга имзо чекилади. Биз Ўзбекистон билан елкама-елка ўзбек, глобал иқлим ўзгаришларига қарши туришга, “ақлли шаҳар”лар, смарт-фермалар, АКТ ва электромобиллар ишлаб чиқариш каби истиқболли йўналишларда ҳамкорликни ривожлантиришга тайёرمىз. Келаётган йилда биз дипломатик муносабатлар ўрнатилганининг 30 йиллигини нишонлаймиз. Умид қиламаники, янги йилда биз биргаликда фаровонликнинг янги саҳифасини очамиз.

Президент Шавкат Мирзиёев тақлиф учун миннатдорлик билдириб, очкичлар ва ўзаро ишонч икки мамлакат ўртасидаги муносабатлар ривожини учун мустаҳкам пойдевор бўлиб келаётганини таъкидлади. — Учрашиб турганимиздан жуда мамнунман. Давлат ташрифи билан гўзал Кореяга келишга тақлиф қилганнингиз ва ҳар доимгидек илиқ меҳмондўстлик учун миннатдорман. Ҳозир об-ҳаво совуқ, лекин корея-

лик биродарларимизнинг қалби қайноқ. Биз мамлакатингиз ва корейс халқига алоҳида бир самимият билан қараймиз. Менталитетимиз, анъана ва маънавий қадриятларимиз ўхшаш. Сизнинг “Янги сиёсат”ингиз юқори технологиялар, рақамлаштириш, инновацион ва “яшил” тараққиёт соҳаларида юртингиз етакчилигини мустаҳкамлаш, истеъдодли корейс халқининг улкан интеллектуал салоҳиятини рўёбга чиқаришга хизмат қилди, — деди Ўзбекистон Президенти.

Мана, 15 йилдирки, мамлакатларимиз стратегик шерикдир. Шавкат Мирзиёев ва Мун Чжэ Иннинг дўстлиги ва сиёсий иродаси эса Ўзбекистон — Корея ҳамкорлигига янги суръат бағишлашга кучли рағбат бўлди.

Давлат раҳбарлари тўртинчи бор учрашмоқда. 2017 йил ноябрь ойида Шавкат Мирзиёев Корея Республикасида давлат ташрифи билан бўлди. 2019 йил апрель ойида Президент Мун Чжэ Иннинг Ўзбекистонга жавоб ташрифи бўлиб ўтди, унинг доирасида Алоҳида стратегик шериклик тўғрисида қўшма декларация қабул қилинди. 2021 йил январь ойидаги онлайн саммитда эса етакчилар ўзаро алоқаларни янада фаоллаштириш бўйича қатор янги ва долзарб ташаббусларни илгари сурдилар.

Кореяга бу галги ташриф фаол мулоқотнинг мантиқий давоми бўлди.

Ўзбекистон етакчиси узоқ муддатли истиқболга мўлжалланган амалий шерикликнинг устувор йўналишларини қайта кўриб чиқишни даврнинг ўзи тақозо қилаётганини алоҳида таъкидлади. Икки мамлакат ҳамкорлиги глобал иқтисодиётнинг бугунги таҳдидларига тўлиқ жавоб бериши керак.

Корея Республикаси Ўзбекистоннинг асосий савдо-иқтисодий ҳамкорларидан. Кейинги йилларда товар айирбошлаш ва қўшма корхоналар сони қарийб икки баробар ортди. Пандемия оқибатларига қарамай, кўп қиррали муносабатлар изчил ривожланиб бормоқда.

Ўзбекистон ва Корея Эркин савдо тўғрисидаги битимни тузиш масаласида анча илгарилари. Учрашувда ушбу ҳужжатнинг келгуси йилда имзоланиши туфайли товар айирбошлаш кўрсаткичларини ошириш ва мувозанатга келтириш имконияти пайдо бўлишига ишонч билдирилди.

Кореянинг Ўзбекистонга инвестициялари ҳақми 7 миллиард доллардан ошган. Жорий йилда 320 миллион доллар, яъни 2020 йилдагига нисбатан 20 фоиз кўп ўзлаштирилди. Бу маблағлар ҳисобига кимё, нефть-кимё, тўқимачилик, қурилиш, кишлоқ хўжалигида қўшма

лойиҳалар амалга оширилмоқда.

Корея Эксимбанки ҳамда Иқтисодий тараққиёт ва ҳамкорлик фонди (EDCF) билан кўп йиллик самарали ҳамкорлик алоҳида диққатга сазовор. Масалан, ушбу жамғарма доирасидаги молиялаштириш ҳажми 1 миллиард долларга етказилди. 2023 йилга қадар Ўзбекистонда янги лойиҳаларни амалга оширишга салмоқли маблағ йўналтирилмоқда.

Кореянинг халқаро ҳамкорлик агентлиги (KOICA) билан сермаҳсул шериклик ҳам кенгаймоқда.

Ўзбекистон Президенти яқин даврга мўлжалланган ҳамкорликда учта асосий йўналиш: “яшил” тараққиёт, рақамлаштириш ва ижтимоий ҳимоя тизимини мустаҳкамлаш масалалари кун тартибда турганини таъкидлади. Истиқболдаги барча қўшма лойиҳалар, дастур ва ҳаракатлар режаларини шу асосий устуворликлардан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқиш тақлиф этилди.

Президент Шавкат Мирзиёев Ўзбекистоннинг инсон капитали ва табиий ресурслари Корея Республикасининг истиқболли технологиялари ва билимлари билан бирлашса, жаҳон бозорига талаб юқори бўлган маҳсулот ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун яхши замин яратиш мумкинлигини алоҳида таъкидлади. Шу муносабат билан давлатимиз раҳбари Иқтисодий тараққиётга кўмаклашиш фондиди (EDPF) жалб қилган ҳолда, Тошкент вилоятида яримўтказгич ва электроника ишлаб чиқариш бўйича Ўзбекистон — Корея кластерини ташкил этиш тақлифини билдирди. Унинг ҳудудида фан-таълим муассасалари, илғор технологиялар соҳасидаги тадқиқот ва ишланмалар марказларини жойлаштириш мумкин бўлади.

Томонлар қайд этганидек, мамлакатимизда биргаликда ташкил этилган Тўқимачилик технопарки ва Кишлоқ хўжалиги машинасозлиги маркази фаолиятини ҳар томонлама рағбатлантириш ва ривожлантириш давом эттирилади.

Ўзбекистон Кореянинг рақамли иқтисодиёт, сунъий интеллект, “ақлли шаҳар”лар, аутсорсинг, алоқанинг янги авлоди ва интернет-технологиялар борасидаги ютуқларидан ўз амалиётида фойдаланишдан манфаатдор.

Мамлакатларимиз соғлиқни сақлаш, мактабгача ва олий таълим соҳаларида жиддий ҳамкорлик қилмоқда. Тиббиётда амалга оширилган илк йўриқ қўшма лойиҳа натижасида ўтган йилдан буён Тошкент шаҳрида Болалар кўп тармоқли клиникаси фаолият юритмоқда.

Корея таълим модели дунёдаги энг намунали тажрибалардан биридир. Айнан шу боис юртимиз мак-

табгача таълим тизими Кореядаги ҳамкорларнинг илғор тажрибаси ва билимлари асосида тўлиқ ислоҳ қилинди.

Ўзбекистон Президенти университетлар ўртасидаги инновацион ҳамкорликни ривожлантириш муҳим эканини таъкидлаб, уларнинг мунтазам мулоқоти учун доимий майдон яратиш, келгуси йилда икки мамлакат олий таълим муассасалари ректорлари форумини ўтказишни тақлиф қилди.

Музокаралар чоғида пандемиядан кейинги даврда туризм соҳаси иқтисодий ўсиш локомитивларидан бўлиши мумкинлиги таъкидланди. Ўзбекистон Корея компанияларининг меҳмонхоналар ва инфратузилма объектлари қурилиши билан боғлиқ лойиҳалардаги иштирокини кўллаб-қувватлашга тайёр.

Келгуси йилда мамлакатларимиз дипломатик муносабатлар ўрнатилганининг 30 йиллиги ва корейс диаспораси Ўзбекистонда истиқомат қилишининг 85 йиллигини нишонлайдилар.

Давлатимиз раҳбари 2022 йилни “Ўзбекистон ва Корея Республикаси ўртасидаги ўзаро алмашинувлар йили” деб эълон қилишни, Тошкентда Корейслар тарихий музейи ҳамда Корейс маданият ва санъат уйи қошида кутубхона ташкил этишни тақлиф этди.

Шунингдек, глобал ва минтақавий аҳамиятга молик масалалар юзасидан фикр алмашилди.

Ўзбекистон ва Кореянинг кўплаб масалалар юзасидан қарашлари ўхшашдир. Мамлакатларимиз халқаро майдонда бир-бирига кўмаклашмоқда. Корея Республикаси Ўзбекистоннинг БМТ Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгашига сайланишини, шунингдек, 2023 йилда Жаҳон туризм ташкилоти Бош ассамблеясининг 25-сессиясини ўтказиш жойи сифатида Самарқанд номзодини маъқуллади. Ўзбекистон, ўз навбатида, Кореянинг 2024-2025 йилларда БМТ Хавфсизлик кенгаши муваққат аъзоси бўлиш ниятини кўллаб-қувватлайди.

Президент Шавкат Мирзиёев “Корея Республикаси — Марказий Осиё” форумининг минтақамиз барқарор тараққиётга кўмаклашишдаги ўрни кучайиб бораётганини юқори баҳолади.

Ўзбекистон етакчиси ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг истиқболли лойиҳа ва дастурларини илгари сурish мақсадида парламентлар ва ҳукуматлар даражасидаги мулоқотнинг янги самарали механизмларини жорий қилишни тақлиф этди.

Ўзбекистон Президентининг давлат ташрифи, унинг доирасида қабул қилинган қарорлар ва эришилган келишувларнинг аҳамиятига кўра, алоҳида стратегик ше-

риклик муносабатларини янада юқори даражага олиб чиқиш учун мустаҳкам пойдевор яратувчи тарихий воқеа бўлди.

Давлат раҳбарларининг самарали музокараларидан сўнг икки томонлама ҳужжатларни имзолаш маросими бўлди.

Президент Шавкат Мирзиёев ва Президент Мун Чжэ Ин Ўзбекистон Республикаси билан Корея Республикаси ўртасидаги алоҳида стратегик шериклик муносабатларини чуқурлаштириш тўғрисидаги қўшма баёнотни қабул қилдилар.

Бу ҳужжатда ўзаро манфаатли ҳамкорликни ҳар томонлама ривожлантириш, дипломатик муносабатлар ўрнатилганининг 30 йиллигини кенг нишонлаш, икки халқ ўртасидаги дўстлик муносабатларини мустаҳкамлаш мақсадлари ўрин олган. Рақамлаштириш, “яшил иқтисодиёт” ва кучли ижтимоий сиёсат соҳалари алоҳида стратегик шерикликнинг уч муҳим йўналиши сифатида белгиланган.

Икки мамлакат раҳбарлари ҳузурида Соғлиқни сақлаш соҳасида ҳукуматлараро битим, Корея халқаро ҳамкорлик агентлиги билан 2022 — 2024 йилларга мўлжалланган ҳамкорлик дастури, Ташқи ишлар вазирликлари ўртасида 2022 — 2024 йилларга мўлжалланган ҳамкорлик дастури, шунингдек, энергетика соҳасида ўзаро мулоқот ўрнатиш, “ақлли шаҳар”ларни ривожлантириш, Иқтисодий тараққиётга кўмаклашиш жамғармаси орқали молиялаштириш, нодир металллар, мис ва уларнинг қотишмаларига оид меморандумлар имзоланди.

Шунингдек, ташриф доирасида ахборот технологиялари, “ақлли” кишлоқ хўжалиги соҳаларига оид меморандумлар ҳамда Иқтисодий тараққиёт жамғармаси билан ҳамкорликда тиббий ускуналар етказиб бериш тўғрисида битим имзоланди.

Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Сеул шаҳрида Корея Республикаси Миллий Ассамблеяси Спикери Пак Бён Сок билан учрашув ўтказди.

Сўхбатда Ўзбекистон Республикаси ва Корея Республикаси ўртасидаги алоҳида стратегик шериклик муносабатлари ҳар томонлама ривожланиб бораётгани, Президентимизнинг ушбу давлат ташрифи уларга янги кучли суръат бағишлагани мамнуният билан таъкидланди. Турли даражаларда, шу жумладан, парламентлараро ҳамкорлик йўналишида самарали сиёсий мулоқот ва алоқалар фаол давом эттирилмоқда.

Ўзбекистон — Корея муносабатларини мустаҳкамлашда парламентлараро “дўстлик гуруҳлари” муҳим

ўрин тутди. Жорий йил июнь ойида уларнинг онлайн учрашуви бўлиб ўтди. Давлат бошқарувини ислоҳ қилиш, фуқаролик жамияти, гендер масалалари, таълим ва ҳудудларни ривожлантиришга доир қонун ижодкорлиги борасида тажриба алмашилмоқда.

Учрашувда икки томонлама ҳамкорликни янада фаоллаштириш юзасидан батафсил фикр алмашилди.

Миллий Ассамблея Спикери Корея тажриба алмашишни кенгайтиришга, жумладан, Ўзбекистонда электрон парламент механизмларини жорий қилишга кўмаклашишга тайёр эканини билдирди.

Корея парламенти вакиллари келгуси йилда Тошкент шаҳрида ўтказиладиган Жаҳон мамлакатлари парламентларининг аёл спикерлари саммитида иштирок этишни тасдиқлади.

Шунингдек, қўшма дастур ва лойиҳаларни илгари суришнинг янги институционал механизмларини жорий қилиш ташаббуси қўллаб-қувватланди.

Томонлар “Корея Республикаси — Марказий Осиё” ҳамкорлик форуми доирасидаги яқин мулоқотни давом эттиришдан манфаатдор эканликларини тасдиқладилар.

Олий даражада эришилган келишувлар ижроси устидан самарали парламент назоратини таъминлаш муҳим экани қайд этилди. Икки мамлакат парламентлари вакиллари бу борада бор куч ва имкониятларини ишга солишларини таъкидладилар.

Президент Шавкат Мирзиёев Сеулдаги миллий қабристонга ташриф буюриб, марҳумлар хотирасига эҳтиром кўрсатди.

Бу ерда Корея мустақиллиги учун курашган ҳамда урушларда ҳалок бўлган инсонлар, мамлакат ривожига катта ҳисса қўшган давлат ва жамоат арбоблари дафн этилган. Шу боис у табаррук қадамжи сифатида эъзозланади. Хорижий давлатлар раҳбарларининг бу ерга келиши корейс халқига ҳурмат ифодаси ҳисобланади.

Шавкат Мирзиёев рафиқаси ҳамроҳлигида мазкур қабристондаги ёдгорлик пойгаи гулчамбар қўйди ва эсдалик битиги қолдирди. Бу битик мажмуа музейидан жой олади.

Давлатимиз раҳбари Фахрий меҳмонлар китобига дастхат ёзди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Корея Республикасига давлат ташрифи давом этмоқда.

Ў.А.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Матбуот хизмати суратлари.

Хорижлик экспертлар:

ОЛИЙ ДАРАЖАДАГИ ТАШРИФ ЎЗБЕКИСТОН ВА КОРЕЯ РЕСПУБЛИКАСИ АЛОҚАЛАРИГА ЖАДАЛ СУРЪАТ БАҒИШЛАЙДИ

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Корёя Республикасига давлат ташрифи доирасида 17 декабрь куни бўлиб ўтган олий даражадаги музокаралар халқаро эксперт-таҳлил ҳамжамияти вакилларининг диққат марказида турибди.

“Дунё” ахборот агентлиги таниқли хорижий экспертлар баҳоларини тақдим этмоқда.

Таҳлил

Манабу Симицу, Ривожланаётган иқтисодиётлар институти (Япония) фахрий профессори:

— Президент Шавкат Мирзиёевнинг Жанубий Корёяга давлат ташрифи ва Президент Мун Чжэ Ин билан музокаралари стратегик шериклики кенгайтириш, турли соҳалардаги ўзаро ҳамкорликни янада юқори босқичга кўтаришга хизмат қилди.

Ўзбекистон 2017 йилда эълон қилинган “Янги шимолий сиёсат” доирасида Жанубий Корёянинг асосий ҳамкорларидан бири ҳисобланади. Икки мамлакат ўртасида иқтисодий соҳадаги муносабатлар алоҳида тарихга эга. Бу, жумладан, давлатлараро ўзаро англашувни чуқурлаштиришда муҳим роль ўйнаган кўп сонли корейс диаспорасининг Ўзбекистонда истикомат қилиши билан ҳам боғлиқ.

Ўзбекистон мустикаллингнинг дастлабки йилларида Жанубий Корёянинг “Daewoo” компанияси томонидан автомобилсозлик саноатини ривожлантириш ва Андижон шаҳрида завод барпо этишга сармоа киритилиши республика ишлаб чиқариш салоҳиятининг кенгайтишига хизмат қилди. Айни пайтда икки давлат ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик саноатни рақамлаштириш, инновациялар ва экология тоза технологиялар каби илгор йўналишларда амалий алоқалар даражасига кўтарилган.

Расмий Сеул Ўзбекистоннинг Жаҳон савдо ташкилотига қиришини қўллаб-қувватламоқда, бу икки давлат ўртасида иқтисодий ва саноат сиёсати соҳасида тажриба алмашиш нуктаи

назарида ҳамкорлик қилиш учун катта имкониятлар эшигини очди.

Музокаралар кун тартибидagi яна бир муҳим масала — икки давлатнинг дипломатия соҳасидаги ўзаро ҳамкорлигидир. Президент Мун Чжэ Ин ядросизланишга эришиш йўлида саъй-ҳаракатлар қилмоқда. Корёя яриморолдига вазият халқаро ҳамжамият тинчлиги ва барқарорлиги учун муҳим роль ўйнагани сабабли Ўзбекистоннинг Жанубий Корёянинг бу йўналишдаги саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлаши алоҳида аҳамиятга эга.

Илгар Велизаде, эксперт, “Жанубий Кавказ” сиёсатшунослар клуби раҳбари (Озарбайжон):

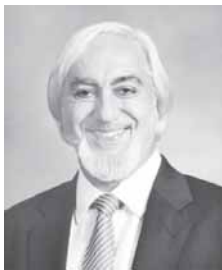

— Ўзбекистон Республикаси Президентининг Жанубий Корёяга давлат ташрифи икки мамлакат ўртасида муваффақиятли амалга оширилаётган стратегик шериклик йўналиши изчил давом этаётганини тасдиқлайди. Ўзбекистон ва Жанубий Корёя ўртасидаги товар айирбошлаш ҳажми сўнгги тўрт йилда, ҳатто пандемия давридаги қисқаришни ҳисобга олган вазиятда ҳам икки баробарга ошганини таъкидлаш қийоғ. Агар 2016 йилда бу кўрсаткич 1,07 миллиард долларни ташкил этган бўлса, 2019 йилда у 2,76 миллиард доллар, 2020 йилда эса 2,15 миллиард долларга тенг бўлди.

Жанубий Корёянинг Ўзбекистон иқтисодиётига киритган сармоялари ҳажми 7 миллиард доллардан зиёдни ташкил этмоқда. Бироқ томонлар буну ўз имкониятлари чегараси деб ҳисобламайди.

Айни пайтда мамлакатлар ўртасида эркин савдо шартномасини имзолашга фаол тайёргарлик қўрилмоқда. Мазкур келишув икки давлатнинг келгуси йиллардаги инвестиция лойиҳаларини амалга оширишда янги имкониятлар эшигини очди.

Пармжит Сингх, Осиё-Тинч океани технологиялар ва инновациялар университети раиси (Малайзия):

— Ўзбекистон Республикаси ва Корёя Республикаси Президентлари ўртасидаги дўстлик муносабатлари ўзаро манфаатдорлик ва алоҳида стратегик шерикликка асосланган юқори даражадаги давлатлараро мулоқотни таъминламоқда.

Шуниси эътиборга молики, Президент Мун Чжэ Ин 2021 йилда халқаро майдондаги биринчи мулоқотини Президент Шавкат Мирзиёев билан бошлаган эди, жорий йил якунидаги расмий учрашувларнинг бири ҳам Ўзбекистон раҳбари билан бўлиб ўтди. Бу эса Ўзбекистон — Жанубий Корёя муносабатлари нақадар юксак даражада эканини яна бир бор намойён этди.

Жанубий Корёя — юқори даражада ривожланган мамлакат. Шу боис Ўзбекистон Президентининг мамлакат инсон капитали ва табиий бойликларини Корёя Республикасининг илгор технологиялари ва билимлари билан бирлаштириш орқали жаҳон бозорида харидорғир маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун яхши замин яратиш мумкин, деган фикрига қўшилиман. Тошкентнинг Ўзбекистонда яришмишчилик ва электроника ишлаб чиқариш бўйича қўшма кластерни яратиш таклифи ўз вақтида илгари сурилди ва жуда долзарбдир.

Бундан ташқари, мамлакатлар таълим соҳасидаги алоқаларни кенгайтириш бўйича улкан истиқболга эга. Ўзбекистон Жанубий Корёялик ҳамкорларнинг энг яхши амалиёти ва билимлари асосида мактабгача таълим тизимини тубдан ислоҳ қилаётганидан хабардоримиз. Бу соҳадаги ҳамкорлик мактаб ва олий таълим тармоқларида ҳам давом этади.

Олий даражадаги ташриф яқунлари Ўзбекистон ва Жанубий Корёя ўртасидаги ҳамкорликка янги суръат бериш учун мустаҳкам замин яратишига ишончим комил.

Фернандо Морагон, Евроосиёни ўрганиш маркази раҳбари, Ўзбекистон — Испания муносабатларини ривожлантириш ассоциацияси раҳбари:

— Икки давлат раҳбарларининг ташрифи доирасидаги учрашув ва музокаралари мамлакатлараро кўп қиррали ва стратегик муносабатларни янада ривожлантириш, шунингдек, истиқболли устувор йўналишларни белгилаш ва жадал ривожланаётган шериклики янги амалий мазмун билан бойитиш жараёни учун муҳим босқич бўлди.

Ўзбекистон Жанубий Корёянинг Марказий Осиёдаги етакчи ташқи савдо ҳамкорларидан биридир. Шу билан бирга, Жанубий Корёя Хитой, Россия ва Туркия қаторида Ўзбекистоннинг тўртта асосий ташқи савдо ҳамкорларидан бири ҳисобланади.

Ташриф давомида эришилган келишувлар ва имзоланган ҳужжатлар Ўзбекистон Республикаси билан Корёя Республикаси ўртасидаги стратегик шериклик муносабатларини янада изчил ривожлантириш, икки мамлакат ва халқлар фаровонлигини янада юксалтиришга хизмат қилиши, шубҳасиз.

Ўзбекистон ва Жанубий Корёяни аънавий дўстлик, ўзаро манфаатли ҳамкорлик ва стратегик шериклик муносабатлари мустаҳкам боғлаб туради. Жанубий Корёя Ўзбекистонда саноат ва инфратузилмани диверсификация қилиш, модернизация қилиш бўйича устувор дастурларни амалга оширишда етакчи сармоявий ва технология ҳамкор ҳисобланади. Ўзбекистон иқтисодиётининг турли тармоқларида Жанубий Корёянинг етакчи банк ва компаниялари иштирокида ўнлаб йирик лойиҳалар амалга оширилган ва амалга оширилмоқда.

«Дунё» АА.

ЎЗБЕКИСТОН ВА КОРЕЯ РЕСПУБЛИКАСИ ҲАМКОРЛИГИНИНГ ИСТИҚБОЛИ ПОРЛОҚ

Корёя Республикаси — Ўзбекистоннинг ишончли шериги, дунёнинг жадал ривожланаётган давлатларидан бири. Хар икки давлатнинг ҳамкорлик муносабатлари самимий ва конструктив руҳда тараққий этиб бормоқда.

Ўзбекистон қадимий ва бой тарихга эга, Буюк Ипак йўлининг марказида жойлашган мамлакат. Жанубий Корёя раҳбарияти Ўзбекистонни республиканинг савдо ва инвестициявий алоқаларни фаоллаштиришга қаратилган “Янги шимолий сиёсат”ида муҳим ўрин тутувчи ҳамкор, деб билади. Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йилда илк бор Сеулга ташрифи чоғида мамлакатларимиз ўртасидаги стратегик шериклики чуқурлаштиришга эришилганди. 2019 йил Корёя Республикаси раҳбари Мун Чжэ Иннинг Ўзбекистонга ташрифи чоғида у алоҳида стратегик даражага кўтарилди.

Нуктаи назар

Кейинги йилларда ўзаро манфаатли йўналишларни топиш, “соатларни солиштириб олиш” мақсадида сиёсий мулоқот ва маслаҳатлашувларни фаол давом эттириш бўйича яқдил позиция шакланган. Айниқса, Жанубий Корёя Ўзбекистоннинг минтақада яхши қўшничилик муқотиши мустаҳкамлаш, Орол фожиаси оқибатларини камайтириш, Афғонистонда тинчлик жараёнига қўмқлаштиришга қаратилган амалий саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлапти. Ўзбекистон Корёя Республикасининг Корёя яриморолда ҳам-жўхатлиқни мустаҳкамлашга йўналтирилган тинчликсевар сиёсатини маъқуллайди.

Давлатларимиз раҳбарларининг учрашувлари ҳам муносабатларни касб этган. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев шу йилнинг 28 январь куни Корёя Республикаси Президенти Мун Чжэ Ин билан видеоконференцияда учрашув ўтказди. Мамлакатимиз раҳбари Корёя Республикаси Президентининг тақлифига биноан 2020 йил 30 октябрь куни Сеул шаҳрида видеоконференцияда ўтган Шимолий иқтисодий ҳамкорлик иккинчи халқаро форумида иштирок этди ва нукта сўзлади.

Жанубий Корёя томони Ўзбекистонда иқтисодиётни либераллаштириш ва инвестиция қилишни яхшилаш бўйича амалга оширилаётган ислохотларни олқишлайди. Бу мамлакатимизга инвестициялар ва юқори технологиялар келишини қўллайди, қўлимча қийматли маҳсулотлар ишлаб чиқариш, доимий иш ўринлари яратишга хизмат қилмоқда. Ўзбекистон энергетика, нефть-газ, қимм, қончилик, транспорт ва логистика соҳаларида ҳамкорликни кенгайтириш, машинасозлик, электр техникаси, тўқимачилик ва озиқ-овқат саноати, инфратузилмани ривожлантириш бўйича истиқболли лойиҳаларни амалга оширишдан манфаатдор. Жанубий Корёя компаниялари мамлакатимизда ўзларини эркин ва қулай ҳис қилиши учун хар томонлама қўллаб-қувватланмоқда.

Муносабатларда иқтисодиётнинг етакчи тармоқлари, мамлакатимиздаги эркин иқтисодий ва кичик саноат зоналарида қорхоналар ташкил этиш, “электрон ҳукумат”ни ривожлантириш, инновация ва ижтимоий соҳалар бўйича кадрлар тайёрлашни давом эттириш масалалари марказий ўринни эгаллайди. Гуманитар соҳа Ўзбекистон ва Жанубий Корёя алоқаларининг яна бир муҳим, комплекс йўналишидир. Бугунги кунда ахборот технологиялари, рақамли тиббиёт, таълим, маданият соҳаларида самарали ҳам-

да Ўзбекистон — Корёя халқаро университетини ташкил этиш бўйича лойиҳалар муваффақиятли амалга оширилган, улар доирасида мингга яқин янги иш ўринлари яратилган ҳам диққатга сазовор.

Қиймати 130 миллион доллардан зиёд бўлган кўп тармоқли болалар тиббиёт маркази Корёя Республикаси қўймағида, “Баум” корпорацияси лойиҳаси асосида барпо этилди. Бу — юқори технологиялар асосида хизмат кўрсатишга ихтисослаштирилган Марказий Осиёдаги ягона болалар тиббиёт муассасасидир. Бу ерда йилга 1,5 мингдан зиёд ноёб жароҳлик амалиётларини бажариш имконияти мавжуд. Тўрт қаватли даволаш корпуси 280 ўринга эга, поликлиникада кунига 250 нафаргача бемор қабул қилинади. Марказ магнит резонанс томографи, мултиспирал компьютер томографи, ДНК анализатори ҳамда онкологик касалликларни бир неча йил олдин аниқлайдиган замонавий технологиялар билан жиҳозланган. Бу ерда фаолият юритиш учун 100 дан зиёд врач ва ҳамширалар Жанубий Корёяда малака ошириб қайтди. Жароҳлик амалиёти уқуналарига махсус камера ўрнатилган бўлиб, бошқа шифокорлар ва олий таълим муассасалари операцияларни онлайн тарзда қузатиб бориши мумкин. За-

роника муҳандислиги, архитектура муҳандислиги, компьютер муҳандислиги, энергетика ва қимм муҳандислиги бўйича малакали мутахассислар тайёрланади.

Корёя Республикаси Президенти Мун Чжэ Иннинг 2019 йил апрель ойида Ўзбекистонга амалга оширган ташрифи чоғида Корёя маданияти ва санъати уйи очилган эди. Пойтахтимиз кўрқига кўрк қўшиб турган ушбу муҳташам иншоот қиёфасида замонавий архитектура ютуқлари ва аънавий корёя маданияти уйғунлашган. Бу маскан халқларимизнинг мустаҳкам дўстлиги ва мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар юқори босқичга чиққанининг ёрқин тасдиғидир.

Маълумки, 1937 йилда Узоқ Шарқдан ўн минглаб корейслар мамлакатимизга кўчирилган. Уш пайтдаги қийинчиликларга қарамай, ўзбек халқи уларни очик қалб билан қабул қилган, уларга бошпана бериб, меҳр кўрсатган. Ўзининг меҳнатсеварлиги ва қатъий иродаси, халқларимизнинг менталитети ўхшашлиги тўғрисида Ватанини топти. Улар Ўзбекистоннинг тенг ҳуқуқли фуқаросига, жамиятимизнинг фаол аъзоларига айланди. Бугунги кунда мамлакатимизда 180 мингдан зиёд корейс миллатига мансуб юртдошларимиз яшайди. Уларнинг уч юзга яқини давлатимизнинг юксак муқофотлари билан тақдирланган. Барча миллат ва элат вакиллари қатори корейс юртдошларимиз учун ҳам ўз миллий маданияти, тили, урф-одат ва аънавларини асраб-авайлаш учун зарур шароит яратилган.

Ўзбекистон ўз олдиға кучли демократик, илгор ривожланган давлатлар сифидан мустаҳкам ўрин эгаллаш мақсад қилган. Дунёнинг ри-

вожланган 50 мамлақати қаторига кириш — бош вазифа. Бу борадаги ислохотлар эса халқимизга муносиб шароит яратиб бериш мақсадида амалга ошириляпти. Бунда Жанубий Корёянинг тажрибасидан фойдалана мақсадга мувофиқ. Унинг “электрон ҳукумат”, хавфсиз ва “ақли шаҳар” яратиш, олий таълим, мактабгача таълим соҳаларидаги ютуқлари бекиёс.

Қўпчиликка яхши маълум, коррупция иллатига қарши курашда, унга барҳам беришда рақамлаштириш зарурияти янада ошди. Бу, ўз навбатида, жуда кўп ресурсларни талаб қилади. Шундай экан, ҳозирдан рақамли иқтисодиётга ўтиш муҳим ва зифага айланди. Бу соҳада ҳам Жанубий Корёя тажрибасидан ибрат олсак арзийди. Рақамли иқтисодиёт инсонларсиз бошқарув тизимини йўлга қўйиш орқали коррупцияни қамайтиради, солиқ тушулмаларини “ақли” шартномалар тузиш орқали қўлайтиради, бюджет харажатларининг оқилчилигини оширади, ягона электрон платформа орқали давлат хизматларини кўрсатиш имкониятини беради. Ҳозирги кунда бу истилоҳни бутун дунёдаги сиёсатчилар, иқтисодчилар, журналистлар, тадбиркорлар — деярли барча қўлламоқда. 2016 йилда Жаҳон банк дунёдаги рақамли иқтисодиётнинг аҳоли ҳақида илк марта “Рақамли дивидендлар” номли маъруза эълон қилди. Рақамли иқтисодиётнинг янги концепцияси инсон фаолияти доирасидаги барча информацияни рақамлаштириш технологияларини қўллаб сақлаш, ишлов бериш ва узатишнинг ягона тизимидир. Иқтисодиётни рақамлаштириш орқали ижодий ёндашиб янги иқтисодиётни барпо этиш имконияти туғилди. Иқтисодиётни рақамлаштириш келажакда реал рақобатбардошлиқни узоқ муддатга сақлаб қолиш имкониятидир. Айниқса, қўруқлик билан ўралган ва жаҳон портларига чиқиб йўли узоқ бўлган Ўзбекистондек давлат учун бу муҳим масала.

Жанубий Корёя нафақат “электрон ҳукумат”ни жорий қилиш соҳасида, балки “ақли шаҳар” йўналишида ҳам етакчи ҳисобланади. “Ақли шаҳар”да рақамлар билан ишлаш жуда муҳим. Шунинг учун ҳам транспорт соҳасини рақамлаштириш, шунингдек, тиббиёт ва таълим соҳаларидаги маълумотлар электрон шаклда бўлиши керак.

Жаннолат КУДЕЙБЕРГЕНОВ, Тошкент шаҳридаги Ёдғу техника институти ректори.

Хулоса ўрнида айтганда, Ўзбекистон ва Жанубий Корёя ҳамкорлигининг истиқболи порлоқ, Муносабатларда самимий ва дўстона муносабатлар келажакда улкан лойиҳаларни амалга оширишга ҳамда мамлакатларимизнинг ўзаро фаровонлигига хизмат қилиши, шубҳасиз.

Мулоқот

АҚШ МЕХНАТ ВАЗИРИ ЎРИНБОСАРИ ЮҚОРИ БАҲО БЕРДИ

Кеча Одам савдосига ва мажбурий меҳнатга қарши курашиш миллий комиссияси Раиси Т. Норбеева раҳбарлигидаги Ўзбекистон делегациясининг Америка Қўшма Штатлари меҳнат вазири ўринбосари Т. Ли бошчилигидаги АҚШ делегацияси билан видеоконференцалоқа орқали учрашуви бўлиб ўтди.

Учрашувда дастлаб АҚШ томони мамлакатимизда одам савдосига ҳамда мажбурий меҳнатга қарши курашиш йўналишидаги саъй-ҳаракатлар, хусусан, миллий қонун-чилигимизни халқаро стандартлар асосида такомиллаштириш, ҳодимларнинг меҳнат ҳуқуқларини таъминлаш, шу билан бирга, бу борада халқаро ҳамкорликни ривожлантириш бўйича олиб борилаётган ишлар билан яқиндан таништирилди.

Тадбирда АҚШ меҳнат вазирининг ўринбосари Ўзбекистонда мажбурий меҳнатга қарши курашиш, унинг салбий оқибатларининг олдини олиш бўйича Одам савдосига ва мажбурий меҳнатга қарши курашиш миллий комиссияси томонидан олиб борилаётган ишларга юқори баҳо берди. Ўз навбатида, у бу борадаги икки томонлама ҳамкорликни янада ривожлантириш муҳимлигини алоҳида таъкидлади.

Шунингдек, мулоқот давомида мажбурий меҳнатга қарши курашишда Ўзбекистон — Америка ҳамкорлигини янада ривожлантиришни истикболлари кенг муҳокама қилинди ва кўп тартибидagi долзарб масалалар юзасидан фикр алмашилди.

АҚШ Меҳнат вазирилик мутахассислари томонидан Ўзбекистонда фуқаролар меҳнат ҳуқуқларини таъминлаш, мажбурий меҳнатнинг ҳар қандай қўринишларига барҳам

бериш борасидаги иштирокчилар эътироф этилди.

Таъкидланганидек, охириги йилларда томонларнинг ўзаро ҳамкорлиги доирасида вояга етмаганлардан турли қаразли мақсадда фойдаланиш, уларни гайриқонуний жамоат бирлашмалари фаолиятида қатнашишга ундашга оид ҳолатлар учун жиноий жавобгарлиқнинг қучайтирилганлиги мамлакатда бола ҳуқуқларини таъминлаш борасида қўйилган муҳим қадамлардан бири бўлди.

Мулоқотда АҚШ Меҳнат вазирилик томонидан шу йилда эълон қилинган “Болалар меҳнатининг энг ёмон шакллари” тўғрисидаги йиллик ҳисоботда Ўзбекистон эътибор қаратиши лозим бўлган масалалар юзасидан билдирилган тавсиялар ҳар тарафлама кўрилиб, махсус “Йўл харитаси” ишлаб чиқилгани қайд этилди.

Шунингдек, иштирокчилар томонидан мажбурий меҳнатга ва болалар меҳнатига қарши курашиш билан боғлиқ ҳамкорлик истиқболлари, жорий йилги пахта йиғим-терими мавсумида ўтказилган мониторинг натижалари ва мавзуга алоқадор бошқа масалалар чуқур таҳлил қилинди.

Яқунда ушбу йўналишда ўзаро алоқаларни давом эттириш ҳамда икки томонлама қўшма лойиҳаларни амалга ошириш юзасидан келишувга эришилди.

СЕНАТОРЛАР ЖУРНАЛИСТЛАРИНГ САВОЛЛАРИГА АТРОФЛИЧА ЖАВОБ ҚАЙТАРДИ

Президент Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида Олий Мажлис Сенатининг йиғирма иккинчи ялпи мажлиси яқунлари бағишланган навбатдаги матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Матбуот анжумани

Тадбирда Сенатнинг Ахборот сиёсати ва давлат органлари очкичилигини таъминлаш масалалари қўмитаси раиси ўринбосари Фарҳод Боқиев ялпи мажлис яқунлари юзасидан ахборот берди.

Қайд этилганидек, мажлис “Ўзбекистон” ва “УзРепорт” телеканаллари ҳамда Сенатнинг “YouTube”даги расмий саҳифаси орқали тўғридан-тўғри эфирга узатилди.

Ялпи мажлисда 16 та қонун ва бошқа масалалар кўриб чиқилди.

Матбуот анжумани иштирокчилари ўзларини қизиқтирган саволлар билан сенаторларга мурожаат қилди.

Жумладан, “Kun.uz” интернет нашри мухбирини Айдар-Арнасов, Сангзор ва Зарафшон дарёлари билан боғлиқ саволга Сенатнинг Аграр, сув ҳўжалиги масалалари ва экология қўмитаси раиси Баҳодир Тоғиев ҳамда Оролбўйи минтақасини ривожлантириш масалалари қўмитаси раиси Борий Алихонов жавоб берди.

Бундан ташқари, “rost24.uz” сайтининг бош муҳаррири Анаора Содиқованинг гендер тенглик масалалари бўйича олиб борилаётган ишлар, хусусан, хотин-қизларнинг хусусий сектордаги меҳнат муҳофазаси юзасидан берган саволга Сенатнинг Хотин-қизлар ва гендер тенглик масалалари қўмитаси раиси Малика Қодирхонова ҳамда Бюджет ва иқтисодий ислохотлар масалалари қўмитаси раиси Эркин Гадовев асосли жавоб қайтарди.

Жумладан, М. Қодирхонова хотин-қизларнинг хусусий сектордаги меҳнат муҳофазасини ўрганиш бўйича ишчи гуруҳ тузилиб, фаолият олиб борилаётгани, хусусан, Сенатнинг йиғирма биринчи ялпи мажлисида тегишли парламент сўрови юборилганлигига ургу берди.

Шунингдек, “Biznesdaily” нашри, “Ўзбекистон” телеканали ҳамда “Togri.uz” интернет нашри ва бошқа ОАВ вакилларининг ялпи мажлисда маъқуланган қонунлар ва бошқа масалалар юзасидан берган барча саволларига сенаторлар томонидан атрафлича жавоблар қайтарилди.

Олий Мажлис Сенати Ахборот хизмати.

«Халқ сўзи».

Ифтихор

Шу кунларда Ўзбекистон маданияти учун улкан аҳамиятга молик воқеалик юз берди. Яъни 16 декабрь кунги ЮНЕСКОнинг Номоддий маданий меросни муҳофаза қилиш бўйича ҳукуматларга кўмитаси томонидан бахшичилик санъати Инсоният номоддий маданий мероси Репрезентатив рўйхатига киририлгани ҳақида хушхабар келди.

ЎЗБЕКИСТОН МАДАНИЙ МЕРОСИНING ХАЛҚАРО ЭЪТИРОФИ

Бу эътироф, албатта, жаҳон ҳамжамиятининг бахшичилик санъатига кўрсатган юксак ҳурмати ва эътиборидан даролатдир.

Ушбу муҳим ва қувончли янгилик маданият арбоблари, устоз бахшилар ва иқтидорли ёшларимиз, фольклор санъатининг илосмандлари учун шубҳасиз, гурур ва ифтихор бахш этади. Шу муносабат билан Президентимиз бахшичилик санъати намояндалари ва мухлисларига ўз табригини йўллади.

Дарҳақиқат, халқимизнинг юксак баъдий ҳақоси билан яратилган ушбу ноёб санъатни асраб-авайлаш ва ривожлантириш бўйича мамлакатимизда салмоқли ишлар амалга оширилмоқда. Айниқса, сўнгги йилларда қабул қилинган Президент Фармон ва қарорлари соҳа ривожига янги нафас, янги ҳаёт бахш этди. Жумладан, юртимизда ЮНЕСКО шафелигида ҳар икки йилда Халқаро бахшичилик санъати фестивалини ўтказиш яхши аънаъага айланди. 2019 йил апрель ойида Термиз шаҳрида ўтказилган биринчи ва жорий йил сентябрь ойида Нукус шаҳрида ташкил этилган иккинчи халқаро фестиваль минтақа ва дунё ҳамжамияти маданий доираларининг катта қизиқишига сабаб бўлди.

Давлатимиз раҳбари томонидан тенгсиз маънавий бойлигимиз бўлиши бахшичилик санъатига катта эътибор қаратилар экан, халқ ижодининг нодир намуналарини асраб-авайлаш ва ривожлантириш, уни келгуси авлодларга безавол етказиш чоралари кўрилди. Шу мақсадда юртимизда Юнус Ражабий номидаги миллий мусика санъати институти ташкил этилиб, унда айнан бахшичилик санъати йўналиши бўйича кадрлар тайёрлаш ўқув ишлари йўлга қўйилди.

Мазкур олий таълим муассасасида булғини кунда Хоразм бахшичилик йўллари бўйича Ўзбекистон халқ бахшиси Отаҳон Матқўбев, “Шуҳрат” медали совриндори Расулбеқ Абдурахмонов, қорақалпоқ бахшичилик йўллари бўйича Рашид Уснатов, Зинатдин Нуратдинов, Сурхондарё бахшичилик йўллари бўйича Зафар Хайитов каби устозлар ёшларга сабоқ бермоқда. Ушбу институтда қадимий санъатимизнинг мазмун-моҳиятини ва заковатини ёшларга сингдириш мақсадида ижодий муҳит яратилган бўлиб, бахшичилик санъати ривожланган ҳудудлардан санъат усталарининг таширфи, маҳорат дарслари, ёшлар билан ақидан сўхбат ва мунозаралар қуриши учун кенг шароит яратилган.

Шу билан бирга, ёш бахшилар пухта билим ва кўникмаларга эга бўлиши учун бошқа амалий ва назарий дарслар туркуми ҳам ўқитилмадики, бу, ўз навбатида, бахшиларнинг кенг тафаккур ва дунёқарашга эга бўлишида муҳим аҳамиятга эга.

Ассосийси, мазкур олий таълим муассасасини тамомлаган ёшлар келажақда ҳудудлардаги мусика ва санъат мактаблари, бахшичилик санъати марказларига йўланма олиб, ўз фаолиятини йўлга қўйиш, ушбу соҳанинг ҳудудлардаги ривожланишига хизмат қилади.

Шунингдек, институтда булғини кунда қатор санъатшунос-тадқиқотчилар томонидан бахшичилик санъати бўйича илмий диссертациялар тайёрланмоқда.

Мамлакатимизда самарали фаолият олиб бораётган 250 дан ортиқ соҳа вакиллари орасида 25 нафарга яқини “Ўзбекистон халқ бахшиси” ва “Қорақалпоғистон халқ бахшиси” унвонлари, 1 нафари “Дўстлик” ордени, 11 нафари “Шуҳрат” медали, 7 нафари “Нихол” мукофоти, 2 нафари “Келажақ бунёдкори” медали билан тақдирланган.

Президентимизнинг бахшичилик санъати намояндалари ва мухлисларига йўллаган табригида таъкидланганидек, бу ноёб маданий меросни асраш, ривожлантириш ва оммалаштириш, жумладан, бахшиларимизни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш учун янги имкониятлар сафарбар этилатилади.

Ойдин АБДУЛЛАЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутаты.

АДИБ ИККИНЧИ УМРИНИ ЯШАМОҚДА

Президентимизнинг 2020 йил 2 декабрдаги қарорига мувофиқ, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ўткир Ҳошимов таваллудининг 80 йиллиги мамлакатимизда кенг нишонланмоқда. Айниқса, бу сана адиб яшаган хонадонда ўзгача бир шуҳуқ, катта хурсандчилик ва шукроналик билан тантана қилиняпти. Халқ ёзувчисининг яқинлари, оила аъзолари қувончига шерик бўлиш, ижодкорни хотирлаш, юбилей тадбирларига тайёргарлик жараёнларини қузатиш мақсадида ушбу хонадонда меҳмон бўлди.

Шу аснода, адибнинг турмуш ўртоғи Ўлмасхон ая ҲОШИМОВА билан Ўткир Ҳошимов шахси, ҳаёт ва ижод йўли, руҳий-маънавий олами ҳақида сўхбатлашдик.

Ўткир Ҳошимов таваллудининг 80 йиллиги

— Адиб таваллудининг 80 йиллигини кенг нишонлаш тўғрисидаги қарор Президентимиз томонидан маданият, маърифат, адабиёт, санъат, илм-фан ахлига қўрсатилаётган эътибор, эъзоз, эҳтиром, меҳр ва қадриинг яна бир ифодасидир, — дейди У. Ҳошимова. — Ушбу ҳужжат эълон қилинган кунда хонадонимиз тўйхонага айланиб кетди, десам, муболага эмас. Фарзанду набиралар уйимизда жам бўлди. Адибни яна бир бор эслаб, руҳи покига Қуръон тиловат қилдик. Қўзларимиз кўвонч ёшига, қалбимиз ифтихор ва шукроналик туйғуларига тўлди. Гўё адиб ёнимизда туриб, шодлигимизга шерик бўлаётгандек туюларди...

Қарорга мувофиқ, адибнинг “Танланган асарлар”и, қорақалпоқ, рус ва бошқа хорижий тилларга таржима қилинган китоблари қайта нашр этилмоқда. Таълим масканлари, меҳнат жамоалари, маҳаллалар, ҳарбий қисмлар ҳамда Адиблар хйёбонида таниқли ижодкорлар, олимлар, маданият ва санъат намояндалари иштирокида ёзувчи ижодида бағишланган анжуманлар, учрашувлар, давра сўхбатлари, турли танловлар, хотира кечалари, китобхонлик тадбирлари ўтказилмоқда. Ёзувчи асарлари асосида спектакллар сахналаштириш ва янги фильмлар яратиш, Тошкент шаҳридаги қўчалардан бирига Ўткир Ҳошимов номини бериш режалаштирилган.

Хотира — қадр демакдир. Бугун Ўткир Ҳошимовни нафақат халқимиз, сафдошлари, дўстлари, китобхонлар қадрлашмоқда, балки бу инсоннинг хотирасини абадийлаштиришга давлат миқёсида эътибор қаратиляпти. Шу маънода, адиб иккинчи умрини — узоқ-узоқ йиллар, балки асрлар бўйи давом этадиган ҳаётини яшамоқда, десак, янглишмаймиз.

— Ўткир Ҳошимовни халқимиз бир-биридан дилбар асарлар ёзган атоқли ижодкор сифатида билади. Ёзувчининг оддий инсон сифатидаги фазилатлари, феъл-атвори ва рўйхуши кўпчиликка қизиқ...

— Адибда ҳаққарастлик хислати кучли эди. Адолатсизликни, ҳақсизликни кўрса, дарров “ёниб” кетарди. Асарларида фақат ҳақиқатни ёзишга ҳаракат қиларди. Бироқ бу ҳақиқат дардга айланмаса, ёзмадими.

Ижодкор ўта самимий, қалби тоза, сабр-қаноатли, мустақкам иродали, ҳалол инсон эди. Бошқани тинглашни, унинг дардини англашни биларди, балки шунинг учун ҳам асарлари китобхонлар томонидан севиб ўқилса керак. Ажойиб нотик ҳам эди, ўзига хос овоз оҳангига дона-дона айтилган сўзлари, образли тарзда фикр юритиши киши қалбининг энг нозик торларини да ҳэртиб ўтарди. Ижод жараёнида ўзига нисбатан ўта шафқатсиз эди. Шитоб билан тўхтамга ёзар, тонг отгунча ижод қиларди.

Адибда ички бир нур, зиё бор эди. Қомусий билимга эга, бир умр қўлларидан китоб тушмаган бу инсонни доим мутолаада кўрардик. Мумтоз адабиётимиз вакилларида Алишер Навоий, Мирзо Бобур, Нодирабегим, жаҳон адабиёти намояндаларида Румий, Шероғий, Жек Лондон, Хемингуэй, Лев Толстой, Гюго, Расул Ҳамзатов, Шукшин асарларини кўп ўқирди. Ҳозир бу киши ўқиган китобларни раварқар эканман, тағига чизилган сўзлар, ҳошияга ёзилган шарҳ ва белгилардан асарнинг қайси жихатларига эътибор қаратгани, қайси нуқталарни ўзи учун устувор билгани, нималардан ибрат олганлигини англашга ҳаракат қиламан. Ва инсонни қалбдан, руҳдан, маънан янада юксалтирадиган сабақларга дўр келаман. Бу билимларга ҳаётий таҳриба ҳам қўшилиб, адибни доғишмандлик сари етаклаганига, ижодда инсон қалбию руҳининг, туйғуларининг мусаввирига айлантиришга шубҳа қилмайман.

— Ўткир Ҳошимов адабиёт бўстонига кириб келганиддек илк асари — “Чўл ҳавоси” киссаси билан Абдулла Қаҳҳордек улғў ёзувчининг назарига тушгани, ундан табрик хати олганини биламиз. Ёзувчининг ўзбек ва жаҳон адабиёти намояндалари билан муносабати қандай эди? Ижодий маслаҳатдошлари, мухлислари билан боғлиқ ёрқин хотиралар ва ёзишмалари адабиёт илосмандларига ҳам улашсангиз.

— Хушфёъл, камтарин, айни пайтда одамхон, шинаванда инсон бўлгани учун адибнинг дўсту яқинлари кўп эди. Устозларини қадрлар, ёш ижодкорларда ҳам йилт этган истеъдод уқунчини кўрса, уларни қўллаб-қувватлашга ҳаракат қиларди. Баъзан ёзувчини йўллаб келган ошана-оғайинлари, шогирдлари билан уйимиз тўлиб кетарди.

Устозлари Абдулла Қаҳҳор, Саид Аҳмад, Ғафур Ғулум, Озод Шарофиддинов

ҳақида хотиралар битган. Сафдошлари Эркин Воҳидов, Ўлмас Умарбеков, Неймат Аминов, Иброҳим Ғафуров билан кечган хангомаларни ўз бадиаларида тасвирлаган. Мазкур битикларни мутлоаа қилсак, адиб бу инсонлар билан нақадар яқин, ака-укалардек самимий бўлганини англаймиз. Адабиёт ва илм ахли билан ҳазил-мутуйибага бой дилхаш дарвалари кўз олдимизда жонлангандек бўлади.

Адиб китобхонлар ва адабиёт илосмандлари билан ҳам илик, дўстона алоқалар ўрнатганди. Мамлакатимизнинг турли ҳудудларида ўтган учрашувларда ижодкорни юртдошларимиз гўят хайрихоҳлик, ҳурмат-эҳтиром билан қутиб олгани ҳақида сафдош-дўстлари, шогирдлари неча бор хикоя қилиб берган. Бу самимий муносабатлар адиб номига юборилган қўллаб-мактубларда ҳам акс этганини кўриб, жуда севинаярдим. Уларнинг баъзиларини сақлаб қўйганмиз. Мана, масалан, 1984 йилда Фаргона вилоятининг Қува туманидан, Мушаррафхон Сиддиқовдан келган дил сўзи.

“Бу хатини сизга гамбода бир аёл ёзмокда, — дейиладди унда. — Менинг ўғлим Афғонистонда ҳалок бўлди: жасади темир тобутада келди... Она учун бундан ортиқ азоб борми?! Адоиш тамом бўлди. Қўзимга ўлимдан бошқа нарска кўринмай қолди... Шунда... қўзимга “Дунёнинг ишлари” китоби тўшиб қолди. Ўқиб, бир қадар ўзимга келгандек бўлдим. Ўйлаб қарасам, мен ҳам сизнинг онангизга ўхшар эканман. Бир иштимосим бор: менга ўғли бўлинг”.

Бошқа бир инсонни ўз фарзанди ўрнида кўриш учун ўнга нисбатан қанчалик ўтги меҳр-муҳаббат бўлиши керак киши қалбидеи?

Ёзувчи шаъни ва асарлари қаҳрамонларига атай ёзилган шеърлар, мактов ва олқишлар, самимий эътирофлар, китоблари қайта нашр этилишини сўраб қилинган мурожаатлар, адиб номидан қўшимча қути пулга боққани, ундан тушган маблагни Тинчлик фондига ўтказгани ҳақидаги қалб изоралари, ҳаётини ўзгартирган, дунёқарашини анғиллаган романлар, қиссалар учун ташаккурномалар, дилномалар... Бу мактубларга ёзувчи алоҳида меҳр билан қарар ва унингдан барчасига имкон қадар жаов ёзишга интиларди. Баъзан адибга мухлислари қизиқ воқеа-ҳодисаларни, фикр-мулохазаларни ҳам ёзиб жўнатишарди. 2002 йилнинг июнь ойида Оқдарё туманида яшовчи Т. Эгамқуловдан келган мана бу мактубга эътибор беринг.

“Мен қизиқмоқда яшайман. Қизиқмоқда китоб дўконлари йўқ. Жўзизага борсам, бозорда сизнинг икки жўзиди сайлангангиз — “Баҳор соғинчи” билан “Ҳадиқли тушлар”ни сотаётган экан. Нарҳини сўрасам, етти миңг сўм деди. Ростини айтсам, етти миңг етти. Биринчи жўзидини уч ярым миңг сўмга олдим. Иккинчисини келаси бозор кўни келиб олишимни айтдим. Кейинги сафар “Ҳадиқли тушлар”ни олам, десам, китобни чиройли салафан қўгозга ўраб, лентта билан боғлаб, орқасига яна учта китобчани тишкаб қўйибди. Баҳоси олти миңг сўм, деди. Менга анави китоблар керак эмаслигини айтсам, “бу китоб ёлғиз сотилмайди”, деди. Бағзи “савабдор”лар халқ севган бошқа шўр ва ёзувчиларнинг китобларига ҳам “ўтмас матах”ни қўшиб сотишни одам қилган. Ҳайронман, нега энди мен ўзим ҳоҳлаган китобга қўшиб ҳоҳлаган китобни ҳам олишим керак? Нима, сизлар бошқаларнинг шалдорққ вагонини сўдраб юрадиган “паровоз”мисиз?”

Адибнинг ушбу хатни олганида самимий қулиб қўйгани ҳали ҳам ёдимда...

— Шўро замонида ёзувчига партиянинг дастёри, адабиётга эса коммунистлик мафқуранинг қуроли, деб қараб келинди. Лекин Ўткир Ҳошимов ана шундай мураккаб даврда ҳам умумбашарий гояларни тарғиб этувчи мукаммал асарлар яратганига гувоҳимиз. Биз билишни истаган жихат: ёзувчи ўша долғали замонларда ўзини қандай тутарди? Ижодкорларга бўлган босимлари қандай енгиб ўтган?

— Ҳалоллик, адолат, халқ дардини енғиллаштириш учун курашди. Ёлғонни, худ-билликни, лаганбардорликни ёмон кўрарди. Тўғри гапни дангал гапирар, қўллаб “дўшман” орттириб, ўзи азият чекарди. “Юмалоқ хат”ларни айтмаймизми?.. Бу хатлар қанчадан-қанча изтироб келтирди, юракни кемириб борди. Долғали шўро замонида ҳам умумбашарий қадриятларни ёритувчи асарлар битди. Ҳақсизликни фощ этувчи мақолалар ёзди. Шунинг учун ҳам китоблари, албатта, бирон тўсикага учрамай қичмасди. Бу эса адибга ёқмас, асабига тегаар, ноҳақликдан чекаётган ичигади тугён ва изтиробларни сеидир-маслиқка уринар, сабр билан натижасини кутарди. Бу ҳолларни ўзи учун

Яратгандан юборилган синов сифатида қабул қиларди.

— Ёзувчининг “Дафтар хошиясидаги битиклар” китобида шундай жумла бор: иккита энг холис ҳакам — китобхон ва вақт синовидан ўтган асар ҳақиқий асардир. Бу фикрдан адибнинг адабиётга нақадар жиддий масъулият билан қарагани ойдинлашади. Ўткир Ҳошимов қандай ижод қиларди? Бу инсоннинг асарларидаги тафти нимада, деб ўйлайсиз? Бағзи асарларининг яралиш тарихи ҳақида ҳам билсангиз керак...

— Ҳақиқатан ҳам, “иккита энг холис ҳакам — китобхон ва вақт” асарга энг тўғри баҳони бера олади. Ёзувчи бир умр “ҳақиқатни, фақат ҳақиқатни ёзиш”ни ўзининг асосий бурчи деб билган. Эътибор берганимиз, асарларида доим самимий туйғулар, умумбашарий қадриятлар, инсонлар қисмати, дарди, ҳаёти балқиб туради. Халқ ўзининг дардини тушунадиган, қалбига яқин бўлган ижодкорини севади. Бундай бахтга эга бўлиш жуда қийин. Ўткир акангизга эса шундай саодат на-сиб этганидан бахтиёрман.

Адиб ижод қилаётганида баъзан ўйчан, баъзан асабий ҳаёллар оғушида бўлар-ди. Менимча, ёзилаётган асар воқеалари ичиде юрар, қаҳрамонлар қисматиға шерик бўлиб, қувонса, қувонар, изтироб чека-са, қайғуга ботарди. Асарларни бир ўтиришда шитоб билан ёзар, битмагунча ҳеч кимга қўрсатмасди. Биз ҳам ёзувчи иш-лаётган пайтда безовта қилмасдик, нима ёзилаётганини ҳам сўрамасдик. Адиб ёзганидан ўзининг кўнгли тўлса, чехраси очилиб, бизга берарди. Шу тарика оила аъзолари — фарзандлар ҳам қўлёмани биринчи бўлиб ўқирдик. Асар ҳақида айтилган фикрларни муаллиф оғринмай қабул қиларди. Сўнг ижод махсули устоз-лари, адабиётшунос дўстлари назаридан ўтказиларди. Башарти асар муаллифининг ўзига ёқмас-чи? Бундай ҳоллар бир неча марта бўлган. Адиб қўлёмани йиритиб, ёқиб ташлаган, баъзан хатто матбуотда янги асардан парчалар босилгандан кейин ҳам.

1982 йили Пицундага бордик. Ёзувчилар ижодий уйдан хона беришди. Мен болаларни денгизга олиб бораман. Адиб деярли хонадан қичмай ишлади... Орадан ич кунлар ўтди. Бир гал хонаға қайтсак, ёзган нарсаларини йиритиб ташляпти.

“Хотира — қадр демакдир. Бугун Ўткир Ҳошимовни нафақат халқимиз, сафдошлари, дўстлари, китобхонлар қадрлашмоқда, балки бу инсоннинг хотирасини абадийлаштиришга давлат миқёсида эътибор қаратиляпти. Шу маънода, адиб иккинчи умрини — узоқ-узоқ йиллар, балки асрлар бўйи давом этадиган ҳаётини яшамоқда, десак, янглишмаймиз.”

“Хай-хай”лаб бир қисмини олиб қолдим. Қўлёмга сарлавчасини шунда кўрдим. “Эртача — қуз”. Юз бетлар ёзилган экан, деярли ҳаммаси йиритилиб бўпти... “Нега ундай қилдингиз?” десам, қўл сиптади: “Бўлмайди! Сиямгапти! Хом!” Қўлёманим омон қолган саҳифаларини ўқиб кўрсам, бинойидек... Нима “бўлмагаи”, нима “хом”лигини орадан икки йил ўтгач, “Икки эшик ораси” романи қўгозга тушгандан сўнг англадим. “Икки эшик ораси”дек салмоқли, фалсафий, психологик роман аввалги услубга ҳам, қолип (композиция)ға ҳам сиғиши мумкин эмас экан...

“Тушда кечган умрлар” романининг дунёға келиш тарихи ҳам ўзига хос. 1991 йили адиб таваллудининг 50 ёши нишонланди. Шу арафада бу кишига устозларидан бири — Умарали Норматов жўяли маслаҳат берди:

— Одатда, ижодкорлар ўз тўйига янги асар билан келади. Сиз ҳам янги асар ёзинг!

Адиб Умарали аканинг шу таклифини айтганида севиноиб кетди.

— Домла тўғри айтибдилар, — дедим.

— Ҳамма ижодкорлар шундай қиларди. Сиз бўлсангиз анчадан буён каттақўр асар ёзганингиз йўқ.

Ғалим неғадир ёзувчиға ёқмади.

— Бошқалар нима қилса, ўзининг иши. Мен кунаниб ёзмайман! Асар туғилгиси келса, ўзи туғилди.

Орадан кўп ўтмай, адиб бетеб бўлиб қолди. Шифохонаға ётдик. Дўхтирлар операция қиламиз, деб тақийил қиладди, бу киши қўнмайди... Кеч қуз эди. Бир оқшом адиб қалконга қичиб, узоқ хаяллаб қолди. Ўйиллаб шамол эсиб турибди. Жоним ҳалак бўлиб, “ичкари киригнг”, дегим кела-

дию, ййманаман... Бир маҳал ўзи палатаға кириб, “қўгоз борми?!” деб сўради. Қасалхонада қўгоз нима қилсин? Шу кена шифохона палатасида тонг отгунға қадар чироқ ёниб қикди. Эрталаб тутунға тўлиб кетган хонаға кирган шифокор қойиди:

— Ўзингиз бу ахволда бўлсангиз, устига-устак босиб чекаверсангиз, нима, жонингизда қасдингиз борми?..

Шифокор қичиб кетиши билан адиб ўз қарорини айтди: “Ўйға кетамиз”. Ўйға қайтишға қайтдик, лекин асарни тамомлаш тагин орқаға сурилди. Орада сафар қичиб қолди. Ёзувчи сафарға боришни асло хоҳламас эди. Барибир йўлдан қолишни илжой илжой бўлмади. Орадан анча ўтиб, “Тушда кечган умрлар” романи эълон қилинган, китобхонлар билан учрашувларнинг бириде йўлдошлардан бири чет эл сафари ёзувчиға асло татимаганини айтиб берди: “Ёзувчи сафарда юрдию, чамаси ҳеч нимани кўргани йўқ. Фикри-зикри бошқа ерда эди. Кейин билсам, роман ёзаётган экан...”

Сафардан қайтиши билан адиб деярли кеча-кундуз тўхтовсиз ишлаб, романнинг илк вариантыни бир ойнинг нари-берисиде ёзди. Асарда қандайдир мунгли руҳ сезилиб турар, унинг биринчи жумласи эса бундай бошланар эди: “Қуз — ўлим тўшагиде ётган беморға ўхшайди. Оёқ остида қасалманд ҳазонлар инграйди”. Бу — ўлға кеч қуз оқшоми ёзувчи шифохона қалконига қичиб қузатган ман-зара бўлса ажаб эмас...

1980 йили ойим (қайноман) тўсатдан вафот этди. Адиб бу жудалиқдан жуда қаттиқ изтиробға тушди. Шусиз ҳам ўта таъсирчан одам янада маънос, ҳаёлчан бўлиб қолди. Охири Абдуғафур Расулов, Баҳодир Ғулумов билан маслаҳатлашиб, Сижакка — Опоққўжа ака деган эски қаддролариникиға қичиб кетишди. “Дунёнинг ишлари” китобининг дастлабки боблари ўша ерда ёзилган. Адибнинг ўзи таъкидлашкан, бунга Абдуғафур ака дав-ват қилган: “Бошқаларда йўқ имконият сиз-да бор-ку, ўзингиз хис этаётган шў изти-робларни қўгозға туширсангиз, бир то-мондан, дардингиз енғиллашади, иккинчи-дан, ҳоламларнинг руҳини шод қилган бўласиз”.

“Дунёнинг ишлари” бошқа асарларға ўхшаб тез ва шиддат билан ёзил-гани йўқ. Ҳар бир хикоя мустақил асар сифатида

окибат, садоқат, мурувват туйғула-ри юксак пардаларда тараннум этилган. Ўткир Ҳошимов оилада қандай инсон эди? Сизға ва фар-зандларига, яқинларига муносаба-тида қайси жихатларға катта аҳамият қаратарди?

— Ўткир Ҳошимов оилапарвар, фар-зандларига меҳрибон инсон эди. Айни пайтда талабчанликни ҳам, қаттиққўллик-ни ҳам унутмасди. Бироқ бу кишининг бо-лаларни уришиб, бақирганини ҳеч кўрма-ганман. Салобатли нигоҳи уларни тинчи-тиб қўярди. Доимо бир гапни тақроқлар-ди: “Ҳеч кимға ёмонлик соғинма. Хатто душманинға ёмонлик тиласанг, бир че-каси ўзингға қайтиб келади”.

Ҳаммаша қўйидаги ҳикматларига амал қилиб келганимиз: “Қомиллик, эътибора эришишнинг энг ҳалол йўли — камтар-лик”, “Нонингни йўқотсанг, йўқот, номингни йўқотма”.

Оиламиз аъзолари Ўткир акангиздан меҳр, оқибат, эътибор куриб яшашди. Бу ҳар кимға ҳам насиб қилимайдиган бахт.

— Адибнинг асарларини мутлоаа қилган киши борки, беихтиёр улар-даги қаҳрамонларнинг ҳаётда про-тотиплари бор-йўқлиги ҳақида ўйлайди. Ёзувчининг турмуш ўртоғи, ҳамдами, сирдоши сифа-тида бу ҳақда қандай маълумот-ларға эгаэсиз?

— Асарларидаги қаҳрамонлари прототи-пи ҳақида озми-кўми биламан. Мисол учун “Баҳор қайтмайди”даги Алимардон Тўраев — йиғма образ. Кўп асарларидаги қаҳра-монларни адиб кўрган, сўхбатлашган, халқ орасида улар ҳақида айтилган гапларни эшитган. Жумладан, “Икки эшик ораси”да-ги Қомил табиб (халқ орасида “қал Қомил”, “мош табиб” номи билан машҳур), Ориф оқсоқол (Ҳайитбой оқсоқол), Ҳусан Дума, Гарча, Рашид абзи, Умар зақунчи ўзимиз-нинг Дўмбиробод маҳалламизда яшашган. Уларнинг ҳаётий прототипи бор. Асарда улар умумлаштирилиб, адабий тилоси сифатида ёрилган. “Дунёнинг ишлари”даги ота-она-нинг прототипи, юқорида айтганимдек, қайнотам ва қайноналардир.

— Ўткир Ҳошимов ўзи қўзлаган ижодий марраларға эриша олди-ми? Ёзувчининг армонлари, қалб оғриқлари, изтироблари ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Бу саволға мен жаовб беришим жуда мушкул. Бутун табиати ҳаётсевар-лик, жонқуярлик, инсонларға меҳр-муҳаб-бат билан лиммо-лим кишининг, албат-та, яшаб ўтган умридан, ўзи эришган ижо-дий марралардан кўнгли тўлмаслиги та-биий эди. Қолаверса, адиб вафотидан ол-дин малика ва шоира Нодирабегим ҳаёти, ижоди ва тақдир ҳақида тарихий роман ёзишға киришганд